

SL niečko ko

ROČNÍK 73
JANUÁR
2019
0,80 €

da-
ko,
ive

ILUSTROVALA
PETRA
LUKOVIČSOVÁ

Spisovateľka

Dagmar Wagnerová chcela písať básničky už od malička a naozaj sa jej to podarilo. Napísala už niekoľko pekných knížiek pre deti: Pávie pero, Kúzelný kloúk, Pán Číh a slečna Hota, Zaľúbená esemeska či Básničkova babka... Jej múzou, ale aj prvou kritičkou bola vnučka Simonka. Pani spisovateľka stále pečie básničky chutné ako bochničky. Napiekla ich už osemdesiat plechov! My jej k tomuto krásnemu jubileu srdečne blahoželáme a tešíme sa na všetko dobré, čo pre nás ešte upečie.

TESÁR

Meria tesár dieru v ľade.
Zvedavé sú liesky:
„Skadeže si, majster, skade?“
„Z Ľadomerskej Viesky!“

Ľad za ľadom, rad za radom,
strúha tesár šindle.
Korčuľujme za ním za dom,
zajtra zájde inde!

SNEHOBOR

Obec Dolná Strehová je v strehu,
v noci im tam napadalo snehu.
Nevybŕdne z neho ani duch.
Do školy ma vezie snežný pluh.

Biele hory z cesty váľa, zmetá
ako obor z odkliateho sveta.

DAGMAR WAGNEROVÁ

LIST Z INTERNETU

Napísala teta tete list.
List musí po internete ísť.

Radšej by sa plavil loďou,
dal sa hojdať morskou vodou
alebo by ako pán
letel ponad oceán.

Možno by aj chytil stop.
No tak, lístok, niečo rob!
Možnosti sú rôzne.
Mohli by ťa voziť k tetám
aj poštové vozne.

Hoci list už prešiel celý svet,
videl z neho iba internet.

ŠIKANA

Do triedy vtrhla šikana,
skryla sa za tabuľu
a škerila sa od rána,
keď žiačik dostal guľu.

Aj desiatu mu uchmatla
tá zlomyseľná striga.
„Ha-ha-ha! V taške zostala
pre teba, žiačik, figa.“

Maškrtnícky sa oblizla.
A čo mi dajú hentí?
„Obráťte vrecká naruby
a vysypte z nich centy!“

Kým chlapec plače odušu,
odporne striga šušle:
„Kiš-kiš-kiš, už si nezahraš,
rozšliapla som ti husle!“

Nazlostili sa decká. Spoločne
ju vyhodili z brány.
Krásna je naša školička
navždy bez šikany.

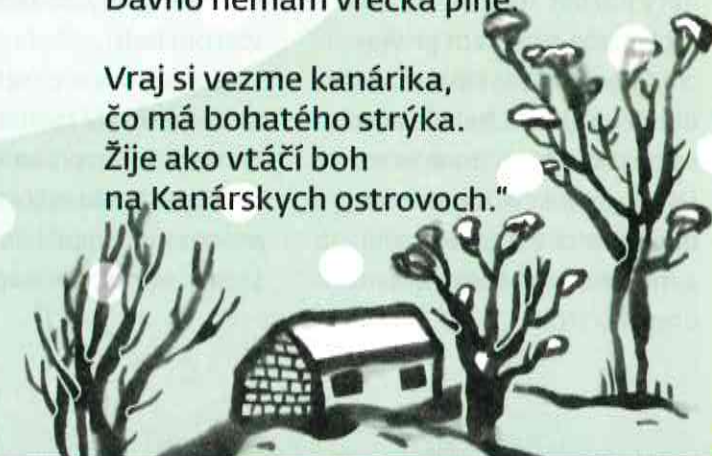
VRABEC BEZDOMOVEC

„Počuj, vrabec, nože povedz,
prečo si ty bezdomovec?
Nemáš strechu nad hlavou
pred zimou i páľavou.“

„Vyhnala ma žena z bytu,
nemá ku mne trochu citu.
Čviriká mi: Čím si, čím?
Ja jej už vraj nestačím.“

Sivý oblek ošúchaný
kúpil som si ešte vlani
zo smetiaka – v druhej vlne.
Dávno nemám vrecká plné.

Vraj si vezme kanárika,
čo má bohatého strýka.
Žije ako vtáčí boh
na Kanárskych ostrovoch.“

Zuzana
Csontosová
SÁRA
A ZÁZRAČNÝ
STÔLIlustrovala
Alica
Raticová

Tam, kde bývame, nie sú žiadne pouličné lampy. Sú tam veľké košaté stromy, plot, záhrady a v strede záhradkárskej osady bývame my. Keď v zime večer stúpame do kopca k našej chatke, všade okolo je tma. Taká, že keď natiahnem ruku, nevidím si dľaň. Občas v tej tme počujem nejaké šuchotanie, ale už viem, že to len prechádza zatúlaná mačka alebo dupkal malý ježko.

Včera večer sa u nás zastavil ujo Ivan, kolega z matrinej práce.

„Tááák, dievčatá, už nebudete musieť sedávať na matraci, niečo som vám priviezol,“ povedal veselo a otváral dvere na aute. Utekala som sa pozrieť, čo to pre nás má. Ujo vytiahol z auta niekoľko dosiek, ktoré zoskrutkoval, a my sme mali doma krásny drevený stôl!

„Domov je miesto, ktoré je moje. Miesto, kde sa nebojím a kde môžem vždy prísť po škole s takou samozrejmosťou, ako keď sa teraz nadýchnem. Nikto ma odtiaľ nevyhadzuje. Je to miesto, kde mám svoju rodinu a kde sa dobre cítim,“ napísala spisovateľka Zuzana Csontosová vo svojej najnovšej knižke o malej Sári a jej mamičke, ktoré si museli hľadať nový domov. Tento príbeh vyšiel vo vydavateľstve **NOTA BENE**, ktoré svojimi knihami a časopismi pomáha ľuďom bez domova.

„Je z čerešňového dreva,“ povedal mi Ivan.

„Sedávali sme okolo neho, keď som bol malý. U nás doma sa hovorilo, že je čarovný.“

Potom vytiahol z auta štyri stoličky a postavil ich okolo stola. Predtým sme s mamou namiesto stola používali drevenú debničku obrátenú hore dnom. A viete, kde som si robila úlohy do školy? Na starom kufri.

Sadla som si za stôl a začala som kresliť. Mama s ujom Ivanom sa rozprávali v záhrade. Ako som kreslila obrázok pre mamu, zazdalo sa mi, že sa stôl pohol. On sa potočil

a potom sa vrátil späť, akoby tancoval! Myslím, že sa teší, že sa dostal k nám. U nás mu bude najlepšie. Mama bude na ňom čistiť zemiaky na obed a zašívvať oblečenie. Budeme okolo neho sedieť pri jedle, a keď všetko upraceme, budem si na ňom kresliť a robiť úlohy. A pretože v chatke máme iba jednu izbu, náš stôl uvidí všetko, čo sa u nás deje!

Minule sa mi snívало, že sa náš čerešňový stôl premenil na dlhý bicykel. Vyzeral podobne ako tandem, čo je bicykel, na ktorom sa naraz môžu viesť dvaja ľudia. Viem to od uja Ivana, pretože raz nám s mamou povedal, že

sme jeho najkrajší tandem. No bicykel z môjho sna nebol pre dvoch ľudí, ale pre troch. Keď som sa uja Ivana spýtala, či existuje aj tridem, pozrel na moju mamu a spýtal sa, či mi to už konečne môže prezradiť. Ujo Ivan mi povedal, že nás má s mamou rád a že by si veľmi prial, aby sme boli spolu ako naozajstná rodina. A teraz sa ma spýtali, čo na ten nápad hovorím ja. Povedala som im, že im chcem niečo namaľovať. Nakreslila som dlhokánsky bicykel, kde sme sedeli všetci traja. Nad zadným kolesom bol pripevnený prútený košík a v ňom sedel

naš psík Vločka. Kým som maľovala obraz, mama s ujom Ivanom pripravovali na večeru zemiakové placky. Keď sme bývali v chatke, mala som pocit, že mamu varenie príliš nebaví. Ale odkedy máme naozajstný byt a naozajstnú kuchynskú linku, mama často varí a vždy cez víkend spolu niečo pečieme. V kuchyni to začalo rozvoniavať cesnakom a majoránkou, a keď sa mi už tak zbíehali slinky, že sa to ani nedalo vydržať, upratala som

1. Ako sa bývalo Sári a jej mamičke v záhradnej chatke? A ako v novom byte?

2. Čo myslíš, prečo sa niektorí ľudia ocitnú zo dňa na deň bez domova?

3. Máš nejaký nápad, ako sa dá pomôcť ľuďom, ako je Sára a jej mamička?

si svoje veci a všetci traja sme si sadli za stôl. Ujo Ivan nám rozprával o jeho rodine, ktorá sa takto spolu schádzala každý deň. V ten večer mi mama dovolila zostať dlho hore, hoci na druhý deň bola škola.

Joško Mekvička Január

Kamaráš Jankeo ma makovára, že ak nechcem byť tučný, tak nemám stále jesť čokoládu. Povedáš, že to ešte kamaráš?

Na vývarnej výchove sme mali ^{niečo} navrhnuť. Ja som navrhol šolík, šoličku a šesťky steny. Vyšapešované až po šesť čokoládou. Šššci mi závideli.

S ľasom sme doniesly do lesa kukuricu a sol pre senki. Ujo horár nám spravil čaj. Dal doň šípky, ihličie, malinové lístky. To bola dobroda?

Po stromoch okolo školy sa preháňajú veveričky. Preto mi musíme sedieť v triede, keď nám stále hovorí, že pohyb na čerstvom vzduchu je zdravý.

ŠKOLA

Tatko mi rozprával o ^{nebezpečných} živloch ako oheň, voda, vjeloze. To však nevidel nášho pána riaditeľa, keď sme nahádzali snehom vchod do školy.

Také Joško Mekvička

KRISTÍNA
KUBÁŇOVÁ

ILUSTROVAL
JOZEF
GLÁBA

Toto raz povedal jeden z najvýznamnejších výtvarných umelcov 20. storočia Andy Warhol, ktorý mal korene v maličkej dedinke na východnom Slovensku. Tohto maliara a grafika, zakladateľa výtvarného smeru, ktorý sa volá pop-art (skratka z anglického názvu popular art - populárne umenie), preslávili na celom svete zvláštne obrazy, ktoré pripomínajú fotografie, reklamy či komiksy.

V BUDÚCNOSTI BUDE KAŽDÝ PÄTNÁŠŤ MINÚT SLÁVNY

ANDY ODNIKIAĽ

Jeho rodina pochádzala z dedinky Miková neďaleko mestečka Stropkov. Keď ešte malý Andy nebol na svete, rozhodli sa jeho rodičia odísť do „bájnej“ Ameriky za prácou. Usadili sa v Pittsburghu a tam priviedli na svet troch chlapcov. Ani tam však život nebol ľahký. Otec pracoval ako baník a zomrel, keď mal Andy štrnásť rokov. Mamička Júlia ostala s deťmi sama.

Hoci žili v chudobe, trávila s deťmi veľa času a rozprávala sa s nimi rusínskym nárečím. Angličtinu sa nikdy nenaučila. Hovorí sa, že Andymu rada pomáhala. Aj tým, že podpisovala jeho diela namiesto neho.

Andy nepoznal krajinu, v ktorej sa narodili jeho rodičia, a preto zvykol hovoriť, že pochádza odnikiaľ.

MLÁDENEC SO STRIEBORNOU ŠTICOU

Andy začal veľmi skoro kresliť, bolo to pre neho prirodzené ako dýchanie. Preto sa aj prihlásil na školu, kde sa učil tvoriť plagáty a iné reklamné

REKLAMA ALEBO UMENIE?

Svet reklamy Andyho sprevádzal aj v umeleckej tvorbe. Výtvarné umenie bolo jeho snom. Zobrazoval v ňom predmety, ktoré kupoval každý deň v obchode, ale najčastejšie slávnych ľudí. Jeho obrazy boli plné farieb. Napríklad tvár herečky Marilyn Monroe niekoľkokrát zopakoval na plátne v tých najrozličnejších kombináciách - a svetoznáme dielo bolo na svete. Podobne to urobil aj s mnohými ďalšími hviezdami. Rád používal techniku sieťotlače, ktorú vám predstavíme na tvorivej strane Slniečka.

NIE JE FABRIKA AKO FABRIKA

Andy sa časom rozhodol vytvoriť spolu s „umeleckými robotníkmi“, ako nazýval svojich spolupracovníkov, špeciálnu „fabriku“ (The Fabric). Pracovali tam a stretávali sa s mnohými významnými osobnosťami.

Tu vytváral aj svoje sieťotlače. Vnútro budovy bolo obalené cínovou fóliou a do tvorené strieborným náterom. Všade bolo plno veľkých héliových balónov v tvare vankúšov, ktoré pripomínali strieborné oblaky.

MÚZEUM POP-ARTOVÉHO KRÁĽA

Ak chcete na vlastné oči vidieť jeho slávne obrazy, nemusíte cestovať do Ameriky. Nájdete ich v Múzeu moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach, ktoré bolo ako prvé na svete venované jeho osobnosti.

Nájdete v ňom aj také vzácne exponáty, ako je umelcova plátenná košielka, v ktorej bol pokrstený, jeho tmavé okuliare a obľúbený fotoaparát, bez ktorého sa nepohol ani na krok.

Navštívte Múzeum

Andyho Warhola v Medzilaborciach. Ak bývate veľmi ďaleko, môžete ho navštíviť aj prostredníctvom internetu. Napište nám, čo drží nad hlavou socha Andyho Warhola, ktorá sa nachádza pred budovou múzea. Svoju odpoveď napíšte a pošlite do 20. januára na známu adresu: Slniečko, PO. BOX 307, 810 00 Bratislava alebo e-mail: slniecko-sutaze@litcentrum.sk. Z úspešných súťažiacich vyžrebujeme troch, ktorým pošleme tričká Slniečka, a všetkých zaradíme do koncoročného zrebovania o slniečkariský bicykel.

DETI V ZELEKOM

Keď sa január vydarí, tak je skoro celá naša krajina pod snehovou prikrývkou. V januári môžu byť najtuhšie zimy, víchrice, snehové fujavice aj záveje. Deti si však môžu užiť sánkovačky a guľovačky. V posledných rokoch býva viac snehu len v chladnejších oblastiach. Pre zvieratá je to veľmi ťažký mesiac. Dni sa však predlžujú a na výslni si pospevujú sýkorky, pipišky aj vrabce. V tienistých záhradných zákutiach nájdeme kvitnúť čemericu. Hovoria jej zimná kráľovná.

Na Nový rok o slepačí krok

Ak gazda našiel na Nový rok podkovu, ktorá odpadla koňovi, zavesil ju nad dvere. V stajni ochránila dobytok pred bosorkami, v kuchyni priniesla domácim šťastie. Kone sa u nás začali podkúvať v stredoveku. Podľa písomných správ z trinásteho storočia musel uhorský kráľ prerušiť vojenskú výpravu a vrátiť sa domov, lebo sa minuli podkovy aj klince na podkúvanie.

Vláčik s čírom na hlave

Volá sa králiček zlatohlavý a patrí k našim najmenším vtáčikom. Málokto ho však pozná. Je oveľa menší ako vrabec a zdržuje sa najmä v korunách ihličnatých stromov. S belavým bruškom a zelenkavým chrbátikom je nenápadný. Ale na hlavičke má žltý až oranžovožltý pásik peria, ktorý pripomína číro Indiánov z kmeňa Čerokézov. Po celý deň hľadá na konárkoch drobný hmyz, vajíčka, larvy aj pavúky. Za deň zje toľko, čo sám váži.

snežná BLCHA

Videli ste snežnú blchu?

Volá sa snežnička skákavá. Má valcovité, asi pol centimetra veľké tmavé telíčko, na hlave rypáček, krátke zakrpatené krídla a dlhé zadné nohy. Pomaly, rozvážne kráča po snehu. Stačí však nepatrne podráždenie a vyskočí. Blchy snežničky sa nemusíme báť. Pri izbovej teplote veľmi rýchlo zahynie. Živí sa štvavou z machu alebo menším hmyzom.

My tri králi prišli sme k vám zdravie, šťastie vinšovať vám...

Šiesteho januára, na sviatok Zjavenia Pána, chodia po domoch vinšovníci. Volakedy to bol sviatok Troch kráľov: Gašpara, Melichara a Baltazára. Možno to neboli králi, len hvezdári či mudrci, ktorí sa podľa legendy prišli do Betlehema pokloniť narodenému Ježiškovi.

Nenáročný náučný chodník

Vraví sa, že v januári býva taká zima, že nehodno ani psa vyhnat'. Aj tak je však zdravšie vybehnúť do prírody ako „skysnúť“ pri počítači. V niektorých mestách nájdeme náučný chodník „za dverami“. Napríklad lesnícky náučný chodník Čiernu mláku v lesoparku Bardejovských Kúpeľov. Z troch okruhov si môžete vybrať nenáročný jedľový, stredne náročný bukový a náročný javorový. Celková dĺžka chodníka je 4,46 km. Naučíte sa tu spoznávať stromy a kríky podľa kôry, dozviete sa, čo tu žije. Súčasťou chodníka je kaplnka svätého Huberta a vyhliadka na hrad Zborov.

Pripravila Marta Šurinová v spolupráci s Inštitútom aplikovanej ekológie DAPHNE, Ilustrovala Miroslava Rudášová

4. O vode a ohni

Zem dunela. Svet poskakoval, akoby ním triasol akýsi obor, čo nechápe, že gule krúžiace vesmírom nie sú na hranie. Blöeglöek a Princenzná viali zakvačení do konárov magického stromu. Vietor čmáral svetlami hviezd po nebi haky-baky, celý rozatárený vydiapaval diery do čierneho baldachýnu nečakanej noci. Cez trhlinu vykuklo páľčivé slnko a svojou oslepujúcou žiarou vymizíkovalo najprv tmú a potom celú krajinu.

Čosi zmizlo. Čosi žuchlo na zem a vyškriplo - au! Vzápätí nato rachlo čosi ďalšie - au-au!

Princenzná si pretierala bolavé oči. Niečo s nimi muselo byť v neporiadku: videla len jednoliatu okrovú a Blöeglöeka, ktorý bol rozčapený v prachu.

„Kde je moja hviezda?“ vyhúkla Princenzná.

„Zožralo ju svetlo,“ vybafol Blöeglöek podráždene.

„A kde je strom?“ štekla Princenzná ešte podráždenejšie.

„Tu za mnou!“ vypenil Blöeglöek a odgúľal sa nabok. Cintľavý pahýlik sa mu snažil

skrčiť za chrbát, akoby sa hanbil za svoju úbohú podobu. Po majestátnom stromisku nebolo ani pamiatky. Princenzná lapala dych: strom sa scvrkol! Hviezdy zmizli! Všetko čaro bolo preč! Navyše, spoza svetelnej clony sa blížilo burácavé volanie po ohni. Blöeglöek sa chvatne dvíhal.

„Kam sa hrabeš?“ oborila sa naňho Princenzná.

„Idem sa zahrabať,“ odvrkol Blöeglöek. „Nepočuješ? Valia sa na nás divosi.“

„Musíš chrániť strom!“ Princenzná pohoršene sledovala, ako si Blöeglöek hrabe noru pod korenňami úbohého stromu. „Je to tvoja povinnosť.“

„Je ich priveľa,“ Blöeglöek sa schúlil do plytkej jamy. Hlina príjemne chladila a voňala čímsi vzdialene známym. Hlina bola vlhká. Vlhkosť je sestrou mokroty. Mokrotu spôsobujú tekutiny. Sú tekutiny, čo prúdia v rastlinách a v živočíchoch, a tekutiny, ktoré existujú mimo nich. Sú tekuté jedy. A lieky. Rôzne čarodejné elixíry. A voda. Tri štvrtiny môjho tela tvorí voda, premýšľal Blöeglöek, prečo túto krajinu tvorí len prach? Živé bytosti potrebujú vodu. Aj tento neuduživý pahýlik by sa vytiahol, keby mal vodu. Ak by som tekutú časť svojho tela venoval stromu, čo by zo mňa ostalo? Málo. A čo by ostalo zo stromu, ak by som ho prestal chrániť? Nič.

„Ja ten strom potrebujem! Prikazujem ti pripraviť sa na jeho obranu!“ prskala Princenzná.

„Premýšľam,“ Blöeglöek sa vrátil k myšlienkam o vode, ktorú rozdelil na slanú a sladkú, čistú a špinavú, pitnú a úžitkovú a takú, ktorá sa nedá použiť na nič. Potom bola ešte voda, ktorá chýbala. Prázdne korytá riek, suché kosity stromov, vybielené kosti. Spolu s vodou z každého živého organizmu vprchal i život.

PRIPRAVIL
LADISLAV
ŠVIHRAN

Zaobídeme sa bez chleba? Určite nie! Ale ani bez zemiakov, ryže, kukurice alebo syra. V našom seriáli sa porozprávame o ich pozoruhodnej histórii i o tom, ako nás sprevádzajú dejinami.

ORECHY, DVA MECHY

Zatiaľ sme si v našom rozprávaní predstavovali plodiny, ktoré sa stali našimi záchrancami a živiteľmi. Možno si teraz poviete: Orech? Aký to už len môže byť živiteľ? Poslúži nám nanajvýš do zákuskov.

A predsa nepreháňam. Orechy, na rozdiel od iného ovocia a zeleniny, obsahujú veľa bielkovín a tukov, čo je základ poriadnej, sýtej stravy. Obsahujú vitamíny a nerastné látky, z ktorých mnohé ochraňujú naše srdce, nervovú sústavu a cievy.

U nás je domácim pánom vlašský orech. Na naše územie bol privezený z juhovýchodnej Európy v pätnástom storočí. Je to krásny mohutný strom s množstvom zelených plodov, z ktorých nám podobne ako z gaštanov padajú na zem tvrdé zape-

čatené schránky. Keď si ich rozlúskneme, nájdeme v nich chutné biele jadierka v horkej šupinke.

Tvar jadra vlašského orecha pripomína ľudský mozog. Je to iba náhoda? Veru nie. Látky v orechovom jadre podporujú správnu funkciu nášho mozgu.

Sú tým najlepším, čo orechová rodina môže poskytnúť. Treba si ich pripraviť na jeseň za mech. Alebo radšej rovno dva mechy.

Do našej rodiny patria aj lieskové oriešky, ktoré si radi nazbierame na výlete v prírode alebo aj v záhrade. Veľkú slávu a pozornosť si užívajú v Taliansku, Španielsku, v Amerike a najmä v Turecku – tam sa ich pestovaním zaobera-

rajú milióny ľudí a vyvážajú ich do celého sveta.

Úloha výdatne živiť pripadla aj kokosovému orechom. Kokosové mlieko, sladká šťava v pevnej škrupine, je základnou potravinou v mnohých tropických krajinách, ako sú Filipíny, Zanzibar, Vietnam alebo Thajsko. Z pevnej bielej hmoty, z bielka na vnútornej strane škrupiny, sa získava múčka a olej. V čase núdze človeku postačí jediný orech na celý deň.

Z vlákien, ktorými je orech pokrytý, sa vyrábajú laná, povrazy, siete, rohože a koberce. Mladé listy kokosovej palmy

je záhadné slovíčko, ktoré pripomína zamotané kľbko. Je to však veda, ktorá hľadá význam a minulosť slov, ktoré dnes bežne používame.

Starší jazykovedci sa domnievali, že slovo **orech** by mohlo súvisieť so zvukomalebným slovom **ra-**chot a mali na mysli zvuk, ktorý vzniká pri lúskaní orechov. Iní poukazovali na podobnosť slova s nemeckým **Ecker**, bukvice, holandským **aker** a anglickým **Acorn** označujúcim žalud' Dnešní vedci si myslia, že v slovanských krajinách rozšírené slovo orech má svoj pôvod a príbuzenstvo v gréckom slove **árya** označujúcom orechy.

ORECHOVCI

Mária Topol'ská

Spadol orech z orecha.
Kam? No rovno do mecha.

Ale v mechu – chochocho –
bolo desať orechov!

K tým desiatim – chichichi –
spadli ďalšie orechy.

Padá orech na orech,
orechov je plný mech.

Z mecha počuť krik a smiech,
orech volá na orech:
„Ešte šťastie, že sme všetci
Orechovci v jednom vreci!“

© Mária Topol'ská, dedičia/ LITA 2018

sú vynikajúcou zeleninou, staršie výbornou krytinou na strechy. Z kokosovej palmy možno vyrobiť až sedemdesiat výrobkov.

Trochu inak sa vyvíjali osudy búrskeho orieškov, ktoré k nám podobne ako zemiaky, kukurica, kakao alebo fazuľa privandrovali z Južnej Ameriky. Pestovali ich od pradávna na svahoch Ánd. Podzemnica olejnatá je však strukovina a oriešky, ktoré poznáme aj ako arašidy, rastú v skutočnosti pod zemou.

K veľkej rodine orechov patria aj ich ďalší príbuzní. Napíšte nám, ktoré druhy orechov sme v našom rozprávaní nespomenuli.

VIETE, ŽE...

Slovo orech môže mať viac významov:

PLOD

PSÍK

STROM

Často používame aj prirovnanie:
ZDRAVÝ AKO ORECH.

Keď chceme o niečom povedať, že je to dobré, rýdže a naozaj také, ako sme si predstavovali, hovoríme, že je to PRAVÉ ORECHOVÉ.

Ilustroval David Soboň

ČUDÁK ALEBO GÉNIUS?

Andy Warhol bol veľmi zaujímavým mužom. Keby išiel okolo vás po ulici, určite by ste si ho všimli. Aj napriek tomu, že o ňom ľudia hovorili ako o veľmi tichom človeku. Okrem svojich odfarbených vlasov a obočia upútaval pozornosť výraznými čiernymi okuliarmi. Rád totiž sústredene pozoroval ľudí.

Andy rád točil aj filmy. Nie však také, aké vidate v kinách. Medzi jeho najznámejší filmový výtvor sa považuje film *Sleep* (spáť), v ktorom zobrazuje svojho priateľa počas šesťhodinového spánku.

Andy zbieral všetky papieriky, ktoré mu kto kedy dal. Ani jeden nevyhodil. Všetky odkladal do škatúľ, no vždy na ne napísal presný dátum. Nazýval ich „časovými puzdrami“. Keď ich raz zatvoril, nikdy viac už do nich nenazrel.

VIETE, ČO JE TO SIETOTLAČ?

Sietotlač nazývaná aj serigrafia je veľmi zaujímavá grafická technika, ktorú zvykol používať Andy Warhol. Využíva sa najmä na to, aby sa pekné obrázky preniesli na rôzne povrchy, napríklad na vaše obľúbené tričko. Ako už názov napovedá, ide o tlač cez sieť napnutú na ráme. Na nej sa špeciálnou tekutinou natrú miesta, cez ktoré nechceme pretlačiť farbu. Pod rám položíme papier alebo tričko. Keď tekutina na vzduchu zaschne, na jeden z okrajov siete sa nanesie farba a tá sa špeciálnou širokou stierkou a tlakom, rýchlym pohybom rozotrie po celej ploche. Keď sa rám zdvihne, na tričku sa nám ako zázrakom zjaví obrázok. Postup môžeme opakovať viackrát v rôznych vrstvách a vytvoriť tak pestrofarebnú ilustráciu.

Kristína Kubáňová
ilustroval Jozef Glaba

V našej malej galérii sa stretávame s ilustráciami najvýznamnejších maliarov, ktorí svojimi obrázkami dlhé desaťročia skrášľovali *Slniečko* a knihy pre deti.

KLEBETNÝ MLYNČEK 1978

Alojz Klimo, ilustrácia z knihy Jozefa Jakubovca: *Klebetný mlynček* (Mladé letá, 1978)

ALOJZ KLIMO

*1922 †2000

Činčilniči Grundž – tak sa volá jedna z knižiek pre deti, ktorú ilustroval maliar Alojz Klimo. Jeho obrázky sú také farebné a rozihrané ako tieto dve zvukomalebné slovička.

Obrázky ilustrátora spoznáte na prvý pohľad – sú žiarivé, vtipné a výmyselné, akoby pozlepané z trhaného farebného papiera s nerovným okrajom. Nájdete v nich veľa geometrických tvarov, krásnych farebných škvrniiek a zvláštnych

drobností, ktoré občas vytvárajú ornamentey.

Tvorba pre deti ho veľmi bavila. Pre svetovú výstavu EXPO'70 v japonskej Osake vytvoril valec s pohyblivými geometrickými útvarmi, s ktorými sa hrali deti návštevníkov. Mal u nich veľký úspech. Alojz Klimo vytváral aj drevené hračky inšpirované jeho ilustráciami.

Okrem toho, že ilustroval viac než dvadsať knižiek pre deti, nezabúdaj ani na časopis *Slniečko*.

Za svoju tvorbu získal veľa ocenení, okrem iných aj zápis na Čestnú listinu IBBY.

Lubica Kepštová

Ilustrácie
Alojza Klimu nájdete
aj v týchto knihách:
Krista Bendová: *Čačky-hračky*
Božena Němcová: *Kráľ času*
Ondrej Sliacky: *O zaklinatej žabe*
Ondrej Sliacky: *Zlaté Slniečko*
Mária Rázusová-Martáková: *Jarné vtáča*
Krista Bendová: *Básničky malíčnym.*

Zdroj: *Toto! je galéria*
©Alojz Klimo, dedičia/ LITA 2018

ZLATÝ ZUB

MILÍ KAMARÁTI, PÍŠETE SI ZOZNAMY? NAPRIKĽAD, ČO MÁTE UROBIŤ, ABY STE SA STALI KAMIONISTOM ČI KRAJČÍRKOU? ALEBO ČO TREBA NAKUPIŤ NA JABLKOVÝ KOLÁČ, KTORÝ CHCETE UPIEČŤ VÁŠMU NAJLEPŠIEMU KAMOŠOVI ČI KAMOŠKE? ALEBO ZOZNAM VAŠICH OBLÚBENÝCH KNÍH? TAKÉTO ZOZNAMY SI ĽUDIA PÍŠALI ODJAKŽIVA. DOKONCA V STAROVEKU, ČO BOLO VEĽMI DÁVNO PRADÁVNO, SPÍŠALI ZOZNAM NAJOHURUJÚCEJŠÍCH STAVIEB, NAZVALI HO SEDEM DIVOV SVETA A ĽUDIA SA NAD NIM UDIVUJÚ UŽ TISÍCKY ROKOV. A NAŠI TRAJA KAMOŠI SPOLU S KOCÓROM TIGROM PRAVE ZABLÚDILI K JEDNÉMU Z TÝCH DIVOV. TAK SNAŽ TO DOPADNE DOBRE...

PÍŠE: SOŇA BALÁŽOVÁ
KRESLÍ: DÁVID MARCIN

SMUTNÁ BÁSNIČKA O SNEHULIAKOVI

František Rojček

Snehuliaka od hrôzy
mrazí,
polávilí odrazu
mrazy.
Úsmev mu na tvári
zamrzol
a z očí

steká
mu
slza
za
slzou,

NA OKNE MAĽOVANÉ

Ivona Ďuričová

Bol to maliar - holúbok,
čo sa pohral s pierkami?
Či hľadím na výsledok
aktuálnej reklamy?

Pozerám sa na oblok
s kryštálovým vzhľadom.
Zdá sa, že na Nový rok
zdobili sklá ľadom.

Bližšie k oknu spravím krok
k motýľom a kvetom.
Pán Mráz!
V krásnych obrázkoch
namaloval leto.

PREDSTAVY

Ivona Ďuričová

Vymýšľali v zime mačky:
„Keby bol sneh zo šľahačky
a snehové periny
z vanilkovej zmrzliny!“

„Netárajte!“ kocúr vraví.
„To by nikto nebol zdravý!“
Vysvetlil im jednoducho:
„Bolelo by všetkých brucho!“

Ilustrovala Kristína Kubáňová

VÝSLEDKY SÚŤAŽI

SLNIEČKO Č. 3
DÍV SLOVENSKA

Z úspešných prekladateľov, ktorí nám
správne preložili českú vetu do slo-
venčiny, sme vyžrebovali troch, ktorí
od nás získajú tričko Slniečka. Sú to:
Hanka Kupcová z Dolnej Trnávky, Lukáš
Hlavatovič z Dechtíc a Matej Kulich
z Prievidze.

SLNIEČKO O PEKNEJ KNIŽKE

V dopĺňovačke Slniečka ste si vylúštili
meno českej ilustrátorky Alžbety Ská-
lovej. Krásna knižka Jiřího Dvořáka s jej
ilustráciami poteší troch vyžrebovaných
lúštitelov: Davida Gaža z Horoviec, Ellu
Hanu Kravcovú z Košíc a Jakuba Straku
z Unína.

DOBRODRUŽSTVO V PÁRTYSLAVE

Medzi tromi kopcami a tromi dolinami
sa nachádzala dedinka nazývaná Čučo-
riedkovo. Žili v nej všelijaké zvieratká
a medzi nimi aj dvaja najlepší kamaráti
medveď Igi a zajac Hopkáč.

Jedného dňa, keď pršalo už od samé-
ho rána, mali Hopkáč s Igim veľmi zlú
náladu.

„V tej našej dedine je hrozná nuda,
nič sa tu poriadne nedá robiť!“ sťažovali
sa kamaráti.

„Čo keby sme sa vybrali do hlavného
mesta – Pártyslavy! Že vraj sú tam každý
večer párty s celebritami a hneď si tam
nájdeš nových kamarátov!“

Hopkáč a Igi si teda pobalili kufre,

precestovali celú noc a ráno vystúpili
v Pártyslave.

„To je úžasné! Aké obrovské budovy!“
povedal Hopkáč.

„Aha, a tam na kopci je Pártyslavský
hrad! Poďme si ho pozrieť!“ navrhol Igi.

Išli dlhokánskou ulicou a všade niečo
obdivovali. A tak nečudo, že sa stratili.
Zastavili okoloídúcu mačku, ktorá už na
prvý pohľad vyzerala dôležite.

„Neviete, prosím, kde sme?“ opýtal
sa Hopkáč.

„A vy ste odkiaľ prišli? Z nejakej dedi-
ny na konci sveta? Ha, ha, ha,“ vysmiala
sa im mačka.

Obaja kamaráti zostali zaskočení.
V ich dedinke sa k nim tak pohľadavo
nesprávajú.

A tak radšej kráčali ďalej, až prišli ku
kofajniciam. Tam stálo čosi, čo vyzeralo
ako vlak.

„Čo by to tak mohlo byť?“ čudovali sa
kamaráti.

„Veď je to električka! Čo ste ju ešte
nikdy nevideli?“ povedal im nervózne
akýsi cudzí pes.

„Aha, ďakujeme,“ zahanbili sa Igi
s Hopkáčom. Obaja do električky nastú-
pili a vôbec nerozmýšľali, kam ide. Až
neskôr si uvedomili, že sa opäť stratili.

„Čo budeme robiť? Mne sa veľmi cnie
za domovom,“ povedal Igi.

„Aj mne,“ povedal Hopkáč. „Čo keby
sme sa vrátili domov?“

Obaja nadšene súhlasili. Boli šťastní,
keď sa konečne domotali na stanicu
a nastúpili do vlaku. Keď z neho ráno

vystúpili v Čučoriedkove, všetci sa čudo-
vali, že sú tak skoro doma.

„Veľmi ste nám všetci chýbali,“ pove-
dali Igi s Hopkáčom a všetkých svojich
kamarátov a rodinu vyobjímali.

Liliana Čurlíková, Gíraltovce

Práca z celoslovenskej súťaže Škultétyho rečňovan-
ky (v skrátenej úprave).

Pekný obrázok nám nakreslila
Hana Halamová zo Spojenej školy
sv. Vincenta de Paul.

UMELECKÝ MESAČNÍK
PRE ŽIAKOV I. - 5. ROČNÍKA ZŠ.
ZALOŽENÉ V MATICI SLOVENSKEJ
V ROKU 1927

Vydáva Literárne informačné centrum,
Nám. SNP 12, 812 24 Bratislava
IČO 31752381, Evidenčné číslo: EV 3197/09
Adresa redakcie: P. O. BOX 307,
810 00 Bratislava, Tel. 02/20473513,
e-mail: slniecko@litcentrum.sk

Šéfredaktorka **Lucica Kepštová**
Redaktorka **Kristína Kubáňová**
Grafická a výtvarná úprava
Barbora Šajgaliková

Obálku nakreslila **Marta Prokopová**

Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

Číslo vyšlo 19. 12. 2018

Tlač **printio**, s. r. o., Kragujevská 1, 010 01 Žilina
Rozširuje **Ares, spol. s r. o.**
Elektrárenská 12091,
831 04 Bratislava, Tel. 0800 141 911,
Mediaprint-Kappa Pressegrasso, a. s.,
Bratislava, Slovenská pošta, Uzbecká 4
820 14 Bratislava, Tel. 02/45 24 82 13

Vychádza každý mesiac okrem júla
a augusta. Cena jedného výtlačku
je 0,80 €, ročné predplatné 8 €.

Slniečko o peknej knižke

Milí slniečkári, zaiste viete, čo je metro. A možno ste sa v ňom už viezli – v Prahe, Budapešti, či v iných európskych veľkých mestách. A viezli ste sa aj v našom bratislavskom? Že v Bratislave nie je metro? To kto hovorí? Spisovateľ a novinár Michal Hvorecký rozhodne nie. Vo svojej najnovšej knihe **BRATISLAVA, ČAROVNÁ METROPOLA** sa v ňom viezol už ako malý chlapec. S milovaným dedkom a bratrancom Damiánom precestoval ním Bratislavu krížom-krážom. A bol to zážitok, na ktorý dosiaľ nezabudol. Ak chcete zažiť niečo podobné, rýchlo nastupujte. A tešte sa! Pocestujete v rozprávke. Vašou súťažnou úlohou bude napísať názov vydavateľstva, ktoré v Bratislave rozprávkové metro postavilo. Odpoveď nám napíšte do 20. januára na adresu Slniečko, P. O. BOX 307, 810 00 Bratislava alebo na mailovú adresu slniecko-sutaze@litcentrum.sk. Traja z vás budú mať vo svojej knižnici bratislavské metro, ktoré je zásluhou maliarky Simony Čechovej rozhodne krajšie, než bude raz to skutočné.

DOPLŇOVAČKA

1 PRIATEĽ 2 NÁSTROJ NA KOSENIE
3 OPAK DŇA 4 PRÁCA 5 DAŽDOVÝ OBLAK
6 USUŠENÁ TRÁVA 7 JEDEN Z PRSTOV

